წელიწადი პირველი. ფასი 5 კაპ. ხუთშაბათი, 24 სექტემბერი 1915 წ. № 100

საქართველო

ხელის მოწერა და განცხადებანი მიიღება „საქართველოს“ რედაქციაში და კანტორაში ყოველდღე კვირა უქმეების გარდა, დილის 9—3-მდე, საღამოს 5—7-მდე.

ხელმოუწერელი წერილები არ დაიბეჭდება; დაუბეჭდავი მცირე წერილები და კორესპონდენციები სულ არ ინახება; ინახება ერთის თვით მხოლოდ დიდი წერილები და მოთხრობანი.

რედაქცია და კანტორა იმყოფება: თბილისში, მოსკოვის ქუჩაზე, № 4.

ფოსტის ადრესი წერილებისა და ფულისათვის: Тифлисъ, редакція „Сакартвело“, поч. ящикъ № 76.

განცხადების ფასი:

ჩვეულებრივი სტრიქონი პირველ გვერდზე პეტიტით ღირს 15 კ., უკანასკნელზე—10კ., სამგლოვიარო განცხადება პირველ გვერდზე თითოჯერ საღამოს 4 საათამდე ღირს 4 მან., 4 საათის შემდეგ (მიიღება მხოლოდ ს. ლოსაბერიძის სტამბაში, მოსკოვის ქუჩაზე) ეღირება 5 მანეთი.

„საქართველოს“ კანტორისაგან

გაზეთი „საქართველო“ 1 სექტემბრიდან წლის დამლევამდე ღირს 3 მ.—50 კ.

მოვაგონებთ იმ ხელის მომწერთ, ვისაც ხვედრი ფული არ აქვს გადახდილი გაზეთის გზავნა შეუჩერდებათ.

მისამართი: г. Тифлисъ, редакція „Сакартвело“, Московская 4, поч. ящикъ 76.

კანტორა უმორჩილესად სთხოვს თბილისის ხელის მომწერთ დაუყოვნებლივ აცნობონ კანტორას თუ ოდესმე მათ გაზეთი არ მიუვა.

მწუხარებით გულმოკლული კნეინა ანნა ივანეს ასული ვაჩნაძისა და თავადი ვლადიმერ დავითის ძე ვაჩნაძე ოჯახიურთ აუწყებენ ნათესავებთ და ნაცნობთ პირველი თავის საყვარელ შვილის, მეორე ძვირფას ძმის

თავად ალექსანდრე დავითის-ძე

ვაჩნაძის

გარდაცვალებას

განსვენებული ალსრულდა ქ. მოსკოვში 16 სექტ. პანაშვიდი დანიშნულია ქაშვეთის წმ. გიორგის ეკლესიაში, 24 სექტ. საღამოს 5 საათზე.

„ხარფუხის კლუბი“

საზაფხულო სადგომი, მიხეილის პროსპექტი, № 131.

პროგრამა 23—28 სექტემბრამდე.

ხუთშაბათს, 24 სექტ. ბაღში დაუკრავს სიმებიანი ორკესტრი.
პარასკევს, 25 სექტ. სინემატოგრაფი. ბაღში დაუკრავს საზანდარი.
შაბათს, 26 სექტ. ოპერეტტა თათრულ ენაზედ. შესვლა ოპერეტკაზე უფასოა.
კვირას, 27 სექტ. კ ო ნ ც ე რ ტ ი, რომელშიაც მონაწილეობას მიიღებს პრესმანის ლოტბარობით სიმებიანი ორკესტრი.

სინემატოგრაფის დასაწყისი 8 ნახევარ ს. წარმოდგენების 9 ს.
სტუმრები კლუბში შესასვლელად იხდიან ჩვეულებრივ ფასს.

ახლად დაარსებული საამხანაგო

ფქვილის საწყობი „რ ა ჭ ა“

ჰყიდის მეპურებზე და კერძო პირებზე ფქვილს ხელმისაწვდომ ფასებში. ჩერქეზიშვილის ქუჩა № 3. —2

სახელოსნოს ძალაძვი ხვა გან- ყოფილებები არ მოგვეპოვება

ვკისრულობთ

გადავაკეთოთ, გავწმინდოთ და ახლათ შევღებოთ საქალებო და სავაჟო ქუდები

სპეციალურად ვწმენდავთ სავაჟო „კოტელოკებს“ და „ცილინდრებს“.

აგრეთვე ვწმენდავთ პლიუშს, ხავერდს, და ვაცვენებთ ბინგლს.

ვახუჭუჭებთ და ვწმენდავთ სირაქლემას ფრთას და ბოას.

ქუდების სახელოსნო დ. გ. გვახარიასი გოლოვინის პროსპ. № 39.
სახელოსნოს ძალაძვი ხვა გან- ყოფილება არ მოეპოვება.
გადაწერას საწერ მანქანის საშვალებით და საწერ მანქანაზე მუშაობის სწავლებას ხელმისაწვდომ ფასებში ჰკისრულობს ი. თ. ზვამუას კანტორა ვერის დაღმართი № 1 ტელეფონი 17—05

დოქტორი მედიცინისა მოსე ანთიმოსის ძე კალანდარიშვილი

უმფროსი ექიმი ტფ. კადეტთა კორპუსისა. ბავშვთა, შინაგან და ქირურგიულ სნეულებიან ავადმყოფებს იღებს ყოველ დღე საღამოს 5—6 საათ, ოლღას ქუჩა, № 3, სახლი მელიქ-აზარიანცისა.

კბილის ექიმი მამულაიშვილი (ხოდნევისა)

ანაახლა ავადმყოფების მიღება დილის ...—3 საათ. ყოველდღე, გარდა კვირა დღისა. ოლღას ქუჩა, № 22.

ქ. გორში ექიმი ნ. მ. კლიმიაშვილი იღებს შინაგან და ქირურგიულ სნეულებიან ავადმყოფებს. აკაკის ქუჩა, შეფის აფთიაქთან

ექიმი ზ. მ. მუხაძე

...ებს სადოსტაქრო ავადმყოფთ საღამოს ...—6 საათ. მისამართი: ტატიანის ქუჩა, ...ელის ქუჩის ახლო, სახლი 6. ზემო სართული. ტელეფონი № 3—92.

გოლოვინის პრ. და სამხედრო ქუჩის კუთხეში, ფოსტა-ტელეგრაფის პირდაპირ გაიხსნა ახალი აფთიაქი

პროვიზორის ახვლედიანისა

ხილეული, მადნეული და სამკურნალო წყლის ქარხნები

მ. ე. ლაღიძე და ამხ.

თბილისში, გოლოვინის პრ. № 6. ქუთაისში, პუშკინის ქ. № 5.

ხილეული წყლის მხმარებელი საზოგადოების საყურადღებოდ!

ხილეული წყლის მხმარებელი საზოგადოების ჯანმრთელობის ინტერესი მოითხოვს: სვან ყოველთვის მხოლოდ და მარტო მიტროფანე ლაღიძის და ამხანაგობის ქარხნის საუკეთესო ხილეულ მადნეულის სამკურნალო წყალი. მხოლოდ ლაღიძის წყალი მზადდება უმაღლესი ღირსების ბუნებრივი მასალებისაგან, განსაკუთრებული წესით ნადუღი და გამოხდილი წყლით. გაუფრთხილდით ყალბ მიმბაძველებს, რომელთა რიცხვი მეტად გამრავლდა, მოითხოვეთ ყველგან ნამდვილი ლაღიძის წყალი, გემო და სუნი საამური აქვს და ჯანმრთელობისთვის სრულიად უვნებელია.

ექიმი

მ. დ. წინამძღვრიშვილი

ყ. ორდინატორი ხარკოვის უნივერსიტეტისა სამედიცინო ინსტიტუტის კლინიკებისა გადმოვიდა თბილისში და იღებს შინაგან სნეულებიან ავადმყოფებს: გულისა, ფილტვისა და სისხლის სნეულებიანს სპეციალურად. საღამოს 5—7 საათამდე, მიხეილის ქუჩა № 36, მეორე სართული.

კანონიერი რევანში

როდესაც ბუმბერაზი ერები სუნთქავდნენ მშვიდობიანობის ჰაერით და ბევრი პატარა ერი შეურაცხყოფილი ეროვნულად,

დღითი დღე ცახცახებდა ძლიერი, ხელმწიფე ერი. წინაშე, ვისლა ახსოვდა ან ეროვნული უფლება, ან ეროვნობის პრინციპის ხელშეუხებლობის პატივისცემა!

დღეს, როდესაც ბუმბერაზი ერები ერთმანერთს დაერივნენ ჭ ყელებს ღადრავენ როდესაც თითეულის ეროვნული თავისუფლება, ტერიტორია, კულტურა, ეკონომიური დოვლათი საფრთხეში ჩავარდა და ვინ იცის, რა ბოლო მოელის,

დიდმა ერებმა პატარა ერების უფლების თამასუქები საქვეყნოდ ბაზარზედ გამოიტანეს

დღეს, როდესაც თითქმის თანასწორი სამტრო ძალები ურთ-ერთის მომაკვდინებლად არიან აღძრულნი და როდესაც გამარჯვების სასწორი უდგრომლად ქანაობს, დღეს, როდესაც საჭიროდ გახდა სასწორის ერთ-ერთ ფინაზე, საბოლოო გამარჯვების მოსაპოებლად, ერთი მ..ალი უცხო ელემენტის ჩამოდება, დღეს, როდესაც პატარა ერი გადამწყვეტ ძალას წარმოადგენს ამა თუ იმ დიდ მებრძოლ ერი-სახელმწიფოს იარაღის ბედისათვის, დახეთ, რა რიგს თავს ევლებიან, რა რიგ უალერსებენ თუ ემუქრებიან, რა რიგ ცდილობენ პატარის გულის მოგებას და მის გადმოყვანას თავის მხარეზე, რა რიგ ემუქრებიან!!! დღეს პატარა ერის ძალა უფრო მეტს იწონის, ვიდრე მებრძოლი ბუმბერაზისა და ამიტომაც მას ფასი დაედო. პატარა ერის აქციების ასეთი ამაღლება დღევანდელი ომის კრიზისის შვილია.

ომის დღევანდელმა კრიზისმა მისცა ამის შეძლება პატარა ერს. ისტორიამ სამართლის ბაგით პირველად გაიცინა და კანონიერი რევანშის შეძლება აჩუქა პატარას.

ს. კ—დია.

ბულგარეთი, სერბეთი, საბერძნეთი და რუმინეთი

დღევანდელმა ბალკანეთის მდგომარეობამ კიდევ ერთი ათასჯერ დაამტკიცა ის დებულება, რომ პოლიტიკა ნაკლებ ყურადღებას არ აქცევს ზნეობრივ მხარეს.

დღევანდელი სახელმწიფოები უმთავრესად თავიანთი აწინდელი თუ მომავალის სარგებლობის თვალსაზრისით ხელმძღვანელობენ. ასეთი პოლიტიკის შედეგი იყო, რომ მოკავშირე იტალიამ ზურგიდან დასცხო ავსტრო-უნგრეთს ..

დღესაც თითქმის ასეთსავე მაგალითსა ვხედავთ. ვინ არ იცის რომ ბულგარეთი რუსეთის სისხლით არის განთავისუფლებული. იციან ეს თვით ბულგარებმაც, მაგრამ პირადი სარგებლობის და გამორჩენის საჭიროებამ სრულებით გააქრო პატივისცემა მოამაგე რუსეთისადმი. მართალია, ბულგარეთი უკანასკნელი ბალკანეთის ომის დროს უკმაყოფილო დარჩა რუსეთისა, მაგრამ ამის გამო ბულგარეთი რუსეთს ომს არ გამოუცხადებდა. მიზეზი მისი ომში ჩარევისა ის გახლავთ რომ მას უნდა სარგებლობა მომენტით, რათა ძლიერი ბულგარ ჰქმნას. ბულგარეთმა ჯერ კიდევ ვერ დაივიწყა, რომ ბალკანეთის ომში სერბეთმა და საბერძნეთმა მისი ოცნების ქვეყანა—მაკედონია ხელიდან გამოსტაცეს, ამას გარდა, თუ ის ჩაერია ომში, საძულველ სერბეთს შეუძლია ძლიერ დაასუსტოს, რაც უსისხლოდ მეტად დიდმნიშვნელოვანი ადგილები აიღო ოსმალეთისაგან და აწ ომში ჩარევით იმედები აქვს სერბიის ტერიტორიას დაეპატრონოს და შეიძლება თვით ადრიატიკის ზღვაშიაც კი გამოვიდეს. ადრიატიკის ზღვაზე გამოსვლა ბულგარეთის დიდი სასარგებლო და საოცნებო საგანია. მაშინ მას შავზღვაში, ეგეოსის ზღვაში და ადრიატიკის ზღვაში ექნება თავისუფლად გასვლის საშუალება. ეს კი მის პოლიტიკურ ეკონომიურს მდგომარეობის გაფართოვებას და აყვავებას ჰპირდება. ან და ვინ იცის კიდევ რამდენი საოცნებო ფიქრები არ ებადება ბულგარეთს დარდანელის და კონსტანტინოპოლის შესახებ, ხოლო ყოველივე ესეთი მოსაზრებანი გაჰქრება და მის მოლოდინს საშინელი კრიზისი ელის, უკეთუ კონსტანტინოპოლი დიდ სახელმწიფოებს ჩაუვარდათ ხელში და დარდანელში გამეფდებიან, მაშინ ბულგარეთის განვითარებასაც ბოლო მოეღება.

ბულგარეთს იმედიც აქვს, რომ მოკავშირეები ბევრს ვერას დააკლებენ, რადგან მოკავშირეების მხრით მისადგომი ადგილი მხოლოდ დედეაგაჩის გასწვრივ საბერძნეთის საზღვრამდე პატარა ადგილი აქვს და ისიც ძლიერ გამაგრებული. აქ მოკავშირეებს დიდი ძალების გადასხმა არ ძალუძთ, რადგან მაშინ იძულებული გახდებიან შეასუსტონ ძალები დარდანელში და გალიპოლის კუნძულზე და სხვაგან, მცირე ჯარებით და გემებით ვერას დააკლებენ და მათი მრისხანება მხოლოდ დემონსტრაციასავით თუ გამოდგება. საშიშოა ბულგარეთისათვის ერთის მხრით რუმინეთის თავდასხმა და მეორეს მხრით საბერძნეთის გამოსვლა, მაგრამ, როგორც სჩანს, ბულგარეთს ამ მხრითაც ზურგი გაუმაგრებია.

რუმინეთი დიპლომატიაში მეტად დახელოვნებული სახელმწიფოა და აგრე რიგად არა ჰკიდებს თოფ-ზარბაზანს ხელს. იგი შეჰყურებს მომენტს და ჰსურს უსისხლოდ ბევრი რამ შეიძინოს. ამას გარდა, მისი ომში ჩარევა შეიძლება საშინელ ხიფათსაც უმზადებდეს. უმეტესი და უდიდესი მესამზღვრე რუმინიისა არის ავსტრო-უნგრეთი, აღმოსავლეთით კი შავი ზღვა და რუსეთი, სამხრეთით ბულგარეთი და დასავლეთით პატარა მანძილზე სერბეთი, ასე რომ რუმინეთი რომ ომში ჩაერიოს, მხოლოდ თავის ძალას უნდა დაემყაროს. რადგან რუსეთი და სერბეთი ვერც ხმელეთით და ვერც ზღვაზე მას ვერ უშველიან. რუსეთს რომ მტრები დაემარცხებინა, მაშინ იგი გაბედულად მიემხრობოდა მას, მაგრამ დღევანდელ პირობებში, როცა რუსეთს უჭირს, სერბეთიც ვერას უშველის და მოკავშირეები, ინგლისელები, ფრანგები და იტალიელები შორს არიან, მისთვის ხელსაყრელი არაა ომში ჩარევა. ამას ისიც რომ დაუმატოთ, რომ სამეფო ტახტი გერმანელების მონათესავეებს უჭირავთ, უფრო საეჭვოდ უნდა ჩავთვალოთ მისი მოკავშირეების სასარგებლოდ ჩარევა ომში.

სერბიისა კი ბულგარეთს არ ეშინიან რადგან ის მეტად დასუსტებულია ომისა და გადამ...ები ავადმყოფობისაგან. ამასთანავე იმის გასრესას თვით ავსტრო-უნგრელები და გერმანელები აპირებენ,—ბულგარეთს ჰგონია, რომ ძლიერ თავისუფლად გაასეირნებს სერბიის ტერიტორიაზე თავის ჯარებს. დარჩა საბერძნეთი. ეს „აქილესის კოჭია“ დღეს ბულგარეთისათვის. საბერძნეთს თვით ომში ჩარევა არ სწყურიან. მოკავშირეების შებმა იმისთვის ეგრე ხელსაყრელი არ არის, რადგანაც უმეტესი ნაწილი მისი სანაპიროებისა ზღვითაა შემორტყმული, ზღვებში კი მოკავშირეები არიან გაბატონებულნი და თუ მოინდომებენ განმარტოებულს საბერძნეთს სულ ნაცარტუტას აადენენ. მეორეს მხრით არც გერმა-

ნია ავსტრიის და ოსმალეთის დამარცხება ძლიერ ხელსაყრელი საბერძნეთისათვის, რადგანაც დიდი სახელმწიფოების გამეფება დარდანელში პატარა საბერძნეთისათვის ძლიერ ცუდი იქნებოდა. პოლიტიკურად და ეკონომიურად დიდი სახელმწიფოების ცხვირისწინ ბატონობა მის პოლიტიკურ-ეკონომიურ მნიშვნელობას გააქარწყლებდა. ამ მხრივ საბერძნეთს ბულგარეთთან სოლიდარული ინტერესები აქვს.

აგრეთვე თვალი უჭირავს საბერძნეთს სერბიის ნაჭრის ჩამოსაგლეჯადაც და პატარა ალბანეთის გადასაყლაპად. ამიტომაა რომ საბერძნეთის მეფემ დაიქადნა ამას წინად: უკეთუ მოკავშირეები გაჰბედავენ და ჩემს მიწა-წყალზე ფეხს შემოსდგამენ, იმათ სამარებად გავხდი ასეთს ადგილებსო.

როგორც გუშინდელ დეპეშებიდანაცა სჩანს, ძლიერ არ მოსწონს საბერძნეთს მისი ნეიტრალობის დარღვევა მოკავშირეთაგან, რომლებსაც სოლუნში აპირობენ ჯარების გადმოსხმას და შეიძლება მართლაც ამან სიურპრიზი გამოიწვიოს; მაგრამ ძალა ალმართსა ჰხნავს და შეიძლება საბერძნეთიც თავის მხარეზე გახადონ იძულებული გამოსასვლელად მოკავშირეებმა, თუმცა დიდი საიმედო მოკავშირე კი ვერ ეყოლებათ, მით უმეტეს რომ ტახტზე იქაც გერმანელთა მონათესავე პირია. ამ ნაირად ბულგარეთის გამოსვლა დიდი საგრძნობელი იქნება ყველა მეომართათვის მით უმეტეს, თუ მივიღებთ მხედველობაში იმის ჯარის სიძლიერეს, იმის შესამუსრავად მოკავშირეებს უკანასკნელი 400,000 კაცი დასჭირდებათ. ასეთი ძალის გამოყვანა დარდანელის ოპერაციის დაუსუსტებლად მეტად ძნელი იქნება მათთვის. თუ მივიღებთ მხედველობაში იმასაც, რომ ავსტრო-უნგრეთი და გერმანიაც აპირობს ჯარების მიშველებას ბულგარეთ-ოსმალეთისაკენ, მაშინ ბულგარეთის გამოსვლის მნიშვნელობა კიდევ უფრო გაორკეცდება.

გი—გო.

ომის ამბები

ჟურნალ-გაზეთებიდან

ოთხთა კავშირი და ბულგარეთი.

სათანადო დიპლომატურ სფეროებში ირწმუნებიან, რომ შეთანხმებულნი, ბულგარეთის წანაალმდეგ იმ დრომდე არ გაილაშქრებენ, ვიდრე თვით ეს უკანასკნელი სერბიას არ დაეცემაო.

პირველი ნიშნები.

ათინიდან იტყობინებიან: გერმანელებმა დაიჭირეს—ვარნა და ბურგასი, რათა აქედან შეებრძოლონო. სერბიის წინაალმდეგ ავსტრო-გერმანელთა ჯარის რიცხვი 250,000 ათასს უდრის.

რუსეთის ულტიმატუმი

„რუს. ვედ." ბუქარესტელი კორესპონდენტი ტელეგრაფით იტყობინება, რომ ულტიმატუმი რუსეთისა გადაეცა რუსეთის მისიის მდივნის საბლერის მიერ პრემიერ რადოსლავოვს, 20 სექტემბერს დღის 2 საათზე. საპასუხო ვადა 24 საათია. ხსენებული ულტიმატუმი მოწონებულია აგრეთვე მოკავშირეთა მიერ, რომელნიც სოფიიდან უმალ თავიანთ წარმომადგენლებს გამოიწვევენ, თუ ბულგარეთი გარდაწყვეტილ პასუხს არ გასცემს.

რუსეთის დიპლომატიის აზრი

რუსეთის დიპლომატიურ წრეებში ვერ არიან დარწმუნებულნი, ბულგარეთიდან სასურველ პასუხზე. რუსეთის წარმომადგენლის გამომგზავრება მომასწავებელია იმისა, რომ პეტროგრადში ბულგარეთის ელჩს მაჯაროვს პასპორტი გადაეცემა.

დიპლომატთა მეორე აზრი.

„რან. უტრო" ირწმუნება: რუსეთის მისიის სოფიიდან გამოწვევა ჯერ კიდევ ომის დაწყებას არ ნიშნავს. მაჯაროვს პასპორტს მაშინ ჩააბარებენ, როცა ომი აუცილებელი გახდება.

ავსტრო-გერმანელთა მუქარა.

გერმანელთა და ავსტრიელთა ელჩებმა კატეგორიულად რუმინეთს განუცხადეს, თუ ჯართა მობილიზაციას მოახდენ, ჩვენ დაუყოვნებლივ რუმინეთის საზღვრებს გადავლახავთო.

მთავარსარდალი სერბიის ფრონტზე.

ავსტრია-გერმანეთის ლაშქრის მთავარსარდლობა სერბიის წინალმდეგ მინდობილი აქვს ერთ გერმანელ პრინცს, რომლის სახელსაც ჯერჯერობით არ აქვეყნებენ.

ბულგარეთის მობილიზაცია.

სოფიიდან იუწყებიან: მობილიზაცია შეეხო ყველა მამაკაცს, ვისაც შრომის უნარი აქვს შერჩენილი. სოფიის ტრამვაიზე განსაკუთრებით ქალები მუშაობენ. ფოსტა მხოლოდ ღია წერილებს არიგებს, დახურული წერილები სულ ერთიანად ნადგურდება.

ბულგარელი სტუდენტების გამგზავრება სამშობლოში.

გერმანიიდან ბულგარელი სტუდენტობა სავსებით გაიკრიფა ჯარში მონაწილეობის მისაღებად. მატარებლის ამოძრავების წინ, ვოგზალზედ თავმოყრილ დიდძალ სტუდენტობას სიტყვით მიმართა ბულგარეთის მისიის მრჩეველმა, რომელმაც დაახარა სტუდენტობას ეამბნათ ბულგარეთის ხალხისათვის გერმანიის სამხედრო ძლიერების ამბავი. ერთმა სტუდენტმა თავის საპასუხო სიტყვაში, რომელიც გერმანულ ენაზე წარმოსთქვა, სხვათა შორის შემდეგი განაცხადა: ბულგარეთი ილაშქრებს თავის მტრის, ინგლისის წინაალმდეგ, რომელიც სერბიის ზურგს უკან დგას, ამიტომაც არა სერბია, არამედ ინგლისია ბულგარეთის მტერიო. უმოკლესი გზა ეგვიპტისაკენ ბალკანეთით ექნება გერმანიასო. ბულგარეთის ხალხი მრავალრიცხოვანი არ არის, მაგრამ ბულგარეთს ზურგს გერმანია უმაგრებსო. დასასრულ, სტუდენტებმა „ურა" შესძახა გერმანიას, ბულგარეთს, გერმანიის იმპერატორს და ბულგართა მეფეს.

ბულგარეთი.

რუშჩუკში და სხვა ქალაქებში საალყო წესები გამოცხადდა. გერმანელ ოფიცრებს მინდობილი აქვთ რუსოფილების შეკავება. ფიქრობენ რომ გერმანიის დესპანი ვაგენჰაიმი ხელმძღვანელობას გაუწევს ბულგარეთის გარეშე პოლიტიკას.

რუმინიიდან იტყობინებიან, მაკენზენმა სერბიის საზღვრებზე 250,000 ავსტრო-გერმანელის სარდლობა მიიღოო.

სხვა და სხვა ცნობები და ხმები ბულგარეთზე.

ერთის მხრით იუწყებიან, რომ მეფე ფერდინანდმა ფინანსთა მინისტრის პორთფელი მისთავაზა ოპოზიციის წევრს მალინოვს რომელმაც უარი სთქვა პორთფელის მიღებაზე, რომ ოპოზიციაში გათიშვა და დეზორგანიზაცია გამოეწვიაო. ნამდვილად კი მეფე მხურვალე მომხრეა ბულგარეთის პოლიტიკის გერმანოფილურ კურსისაო. მეორე მხრით ცნობებია, ბულგარეთის მთავრობამ მშვიდობიანობის სიტყვა განუახლა სერბიას და საბერძნეთსო. საბერძნეთს ბულგარეთი ჰპირდება დოირანა-გევღელის რაიონს, რომელიც დღეს სერბიაში შედის, თუ რომ საბერძნეთი ნეიტრალობას დაიცავს ბულგარეთ-სერბიის კონფლიქტის დროსაო. ფრანგული პრესა ურჩევს ნდობით არ მოეპყრან ბულგარეთის სარწმუნო განცხადებებს და მოითხოვს შეთანხმების სახელმწიფოთაგან ენერგიული დიპლომატიური ზედმოქმედება მოახდინონ ბულგარეთის მთავრობაზე.

ბულგარეთის პირველი მინისტრი ბერლინში.

ერთ-ერთი ვენური გაზეთის სიტყვით ბულგარეთის პრემიერი რადოსლავოვი ამ დღეებში ბერლინს გაემგზავრება.

ფრანგული გაზეთი „Temps"-ი სწერს: სოფიის მთავრობამ კარგად უნდა უწყოდეს რომ საფრანგეთი ნახევ-ზომებით არ დაკმაყოფილდება. ხმა მტკიცდება რომ საფრანგეთის ელჩს ვენიზელოსისთვის განუცხადებია, შეთანხმების სახელმწიფონი საბერძნეთს დაეხმარებიანო.

რუმინია.

რუმინიის გაზეთები იუწყებიან ვითომც რუმინიას მოკავშირეებთან დადეს ხელშეკრულობა, რომლის ძალითაც, თუ ბულგარეთმა სერბიის წინაალმდეგ გაილაშქრა, რუმინია დაეხმარება სერბიას 500 ათასი ჯარისკაცის გამოყვანით. ჯილდოდ მიიღებს ბუკოვინას და ტრანსილვანიას. (ტ. ლ.)

რუმინიის მთავრობას გერმანოფილობას უსაყვედურებენ.

რუმინიის სამინისტროს პრემიერმინისტრმა ბრატიანუმ მიიღო ოპოზიციის ლიდერები. ბრატიანუმ განაცხადა რომ ლიდერების თხოვნა მობილიზაციის მოხდენის თაობაზე ნაადრევია. მთავრობის დეკლარაციაში ნაჩვენებია მოტივები ნეიტრალობის დაცვის აუცილებლობისა. მართებულია, ოპოზიცია მთავრობას ხელს არ უცარავდეს ქვეყნისა და ისტორიის წინაშე თავის მოვალეობის აღსრულების საქმეშიო.

ლიდერთა თათბირი უკმაყოფილოა ასეთი განცხადებით. ოპოზიციის ლიდერები მთავრობას სწამებენ გერმანიის აშკარა მომხრეობას და გადასწყვიტეს ებრძოლონ მთავრობის გერმანოფილურ ტენდენციებს.

ოსმალეთი.

ბულგარეთში მობილიზაცია დასრულდა. თავი მოუყარეს 350 ათასს ჯარისკაცს. ოსმალეთმა ჯარი ბულგარეთის საზღვრიდგან გალიპოლის ნახევარ კუნძულზე გადაიყვანა. (ტ. ლ.)

გერმანული პრესა.

ბერლინის გაზეთი „ლოკალ-ანცაიგერი" ქებით იხსენიებს ბულგარეთის ხალხს და ჰპოვებს ნათესაურ ხაზებს ბულგართა და გერმანელთა ეროვნულ ხაზებ შორის. გაზეთისსიტყვით,ბალკანეთშიმშვიდობიანობა იქნებათუ სერბია უომრადდაუთმობს ბულგარეთს მოთხოვნილ ტერიტორიას. გაზეთი ფიქრობს, დღევანდელი შეთანხმების ძალაში შესვლა ხელს შეუწყობს შუა-ევროპის სახელმწიფოთა ეკონომიურ ინტერესის განვითარება-გაძლიერებას. დიდი გაერთიანება იმ ხალხთა სამხედრო და ეკონომიურ ინტერესების რომლებიც მოსახლეობენ ჩრდილოს ზღვასა და სპარსეთის ყურეს შორის, ერთი მთავარი შედეგია დღევანდელი მსოფლიო ომისო. ამ ინტერესებისა და მიზნისთვის ბულგარეთი შემაერთებელ რგოლს წარმოადგენსო.

ვილჰელმი ვარშავაში.

„ტაიმსის" კორესპოდენტი იუწყება, ამ უკანასკნელ დროს პრინცი ლეოპოლდ ბავარიელი ვარშავაში იყოო. მის იქ ყოფნის დროს ყველა ადგილობრივი გამოცემანი შეჩერებულ იქმნა, აგრეთვე აკრძალული იყო კერძო კრებები, დასაფლავება. დაიკეტა ტელეგრაფის სადგურები კერძო დეპეშათათვის; აგრეთვე სატელეფონო სადგურიც აღარ მუშაობდა. ასეთ ზომათა მიღებამ პოლონელნი დაარწმუნა, რომ ამ დღეს ვარშავაში იყო თვით კაიზერიო.

მფრინავი სლავოროსოვი.

მფრინავი სლავოროსოვის დაღუპვის ხმები გამართლდა.

ფრანგების შემოტევაზე რუსი მხედრის აზრი.

საფრანგეთის ჯარში მყოფი რუსეთის სამხედრო წარმომადგენელი ამბობს, არა

სისხლის სამართლის კანონმდებლობა საქართველოში

მეფე ვახტან VI-ის კანონთა კრებულის მიხედვით)

(გაგრძელება, იხ. „საქართ." № 99).

გ) **სათნოების შებღალვა** ჰხდება ან ბუნებრივად ერთი სქესის მეორესთან დამოკიდებულების დაჭერით, ე. ი. მრუშობით sturpuss ან და სხვაფრივი მოქმედებით, რომელსაც საფუძვლად უძევს სქესიურ ლტოლვილების დაკმაყოფილება. მრუშობა ნიშნავს კანონის წინაალმდეგ ბუნებრივი სისხლის შერევას ერთი სქესისა მეორესთან. ვახტანგის სამართლის ძალით განხილულია მრუშობის შემდეგი სახენი: გახრწნა სიტყვა მიცემული გასათხოვარი ქალისა, გახრწნა დაუბეავებელი ქალისა და მრუშობა უკვე გათხოვილი ქალისა. ბერძნულ კანონების 78 მუხ. ძალით გასათხოვარ ქალის შეცდენა, თუ მისთვის სიტყვა არ მიუციათ, არავის ცოდვად არ აძევს და ისევ ქალსავე უნდა მოეკითხოს, თუნდაც ქალი იგი იმდენად ღარიბი იყოს, რომ საცვალი პერანგიც არ ებადოს და შემცდენელი კი მდიდარი, წარჩინებული გვარის შვილი. მაგრამ თუ ქალს სიტყვა სხვისთვის მიუცია, მაშინ მის გამხრწნელს ვალად ედება ცოდვის მონანიება ანუ ეპიტიმია „ვითარცა მრუშს". შემდეგ მე-79 მუხლის ძალით შეცდენა და გახრწნა გასათხოვარი ქალისა სასტიკად ისჯება: დამნაშავეს ჯერ ღვდელმთავარი შერისხავს, შემდეგ მეფის ნებართვით მოსჭრიან ცხვირს, ხოლო მის ქონების მესამედ ნაწილს გადასცემენ გაწბილებულ ქალის სასარგებლოდ. მე-80 მუხლის ძალით კი ვინც ქალის ნებართვით მშობლების გაუმხელად იმრუშებს და მოინდომებს მის შერთვას, უწინარეს ყოვლისა, უნდა მშობლებთან მივიდეს, აიღოს ნებართვა, წინაალმდეგ შემთხვევაში, თუ დედმამის უნებურად დაიწერს ჯვარს, მაშინ, მისი ქონების მიხედვით ახდევინებენ 150 ფარას, ან და ქონების ნახევარს ქალის მშობლების სასარგებლოდ. თუ ვაჟს არა მოეპოვება რა, სამი თვის განმავლობაში სამარცხვინო ბოძზე აკრავენ, სცემენ და უსპობენ მემკვიდრეობას.

სომეხთა კანონმდებლობაში განხილულია მრუშობის შემდეგი შემთხვევები: 1) დაბევებულ ქალის გაუპატიურება, რაიც მრუშობის თანასწორად ისჯება (179 მუხ.); 2) დაუბევებელ ქალის შეცდენა, რისთვისაც დამნაშავე მოვალეა შეირთოს იგი, ამის გარდა ჯარიმად გადაიხადოს 150 ფარა; 3) დანიშნული ქალის გაუპატიურება; ვინც შეაცდენს და გააუპატიურებს დანიშნულ ქალს, მისგან მოითხოვენ სისხლის ფასს სასიძოს სასარგებლოდ, ქალს მიათხოვებენ გამაუპატივრებელს, თუ იგი უცოლოა, თუ ცოლიანი, მაშინ გადაჰხდება განსაკუთრებული გადასახადი „ქალის გაუპატიურებისთვის" (231 მუხლი).

რომ ასეთ სახის დანაშაულზე გავათაოთ საუბარი, კიდევ ცოტა რამ დაგვრჩენია სათქმელად არა ბუნებრივ მრუშობაზე, ე. ი. პედერასტია, საქონელზე გასვლა და ორაშობა. პედერასტიისთვის ბერძნულ კანონების მიხედვით სიკვდილით დასჯაა დადგენილი, თუ აქ ბრალს სდებენ სრულ წლოვანს. „თუ მასში ბრალს სდებენ 14 წელზე უნცროსს,—ვკითხულობთ 51 მუხლში,—მაშინ დამნაშავეს სიკვდილის დასჯას აშორებენ, სამაგიეროდ წკეპლითა სჯიან". ასეთივე სასჯელია დაწესებული საქონელზე გასვლისთვის. მარტო სომხურ კანონებით არ ისჯება ასე სასტიკად ასეთი დამნაშავე: პედერასტიისთვის და საქონელზე გასვლისთვის 178 მუხლის ძალით დამნაშავეს აჯარიმებენ და ეპიტიმიას აკისრებენ (მუხლი 319); ასეთ დანაშაულს შეიძლება შედეგად მოჰყვეს გაყრა (მუხ. 318). რაც შეეხება მაჰანკლობას, ეს საკითხი გარკვეულია ვახტანგისა და აღბუღას სამართალში. „თუ დედაკაცმან,—ვკითხულობთ ვახტანგის სამართლის მე-69 მუხლში,—მეზობელსა თუ მოყვასსა, თუ თავისს სახლში უმაჰანკლოს და გამოჩნდეს რასაც გვარისა იყოს ის მაჰანკალი თავისის სისხლის ნახევარი იმ ქალის [illegible] მისცეს, თუ იმისი მიცემა არ შეეძლოს მაჰანკალს ყელზე საბელი მოაბან და ტიტველი, ყელსაბლიანი მარტო ნიფხვით ოდენ სოფელ[illegible] გამოატარონ, დიდი აუგი არს ესე". 70 მუხლის ძალით მაჰანკალი ქალის მარტოერთი აღელვებისთვის იმავე პასუხისმგებლობაში ეძლევა, რაშიც შეეძლოთ მიეცათ, თუ სურვილი აუხდებოდა და ქალი მრუშობაზე დასდებდა თავს. აღბუღას კანონის მე-25 მუხლის ძალით, თუ ვინმე მაჰანკლობას გასწევს წარჩინებულ ქალის შესაცდენად, მას ორგზით მეტი გადახდება, ვიდრე ეს დადებულია მოსამსახურის სისხლზე.

პიროვნების დაცვისათვის.

ვახტანგის სამართლის ძალით პიროვნების შემბღუდველ დანაშაულობად ითვლება ა) მუქარა; ბ) ძალმომრეობა და თვითნებობა; გ) მტაცებლობა და დ) მონად გაყიდვა.

ა) **მუქარა**, როგორც წინასწარი გაფრთხილება მეორეს წინაშე რომ ამა და ამ დანაშაულს ჩავიდენო, განხილულია აღბუღას კანონის მე- 128 და 129 მუხლში და ვახტანგის სამართლის 228 მუხლში. აი, სხვათაშორის, რას ვკითხულობთ ამ უკანასკნელში:

„თუ დიდმან დიდსა, ანუ მდაბალმან თავის სწორს მუქარა დასთხოოს, მისი ასრე იქნას: გასინჯევით, რაზე დამუქრებია, ძველი მტრობა აქვს რამე, ანუ ცილობენ რაზედმე, ეცადნენ კარგა შეარიგონ: თუ ძველი სადაო რამ აქვსთ მოსამართლესთან იჩივლონ და რომელიც საჩივარი აქვსთ იმან გასინჯოს და შეარიგოს. ურთიმანეთოთ არც ერთმან-ერთისა დაიჯერება". აღბუღას კანონის მე-128—129 მუხ. ძალით, თუ დიდებული თავის თანასწორს უთვლის მუქარას, მას გადაჰხდება 10,000 ვერცხლი, ხოლო თავის თანასწორს, მაგრამ ხარისხით დაბალს თუ დაემუქრება, გადაჰხდება 5,000 ვერცხლი.

ბ) **ძალმომრეობა** ანუ თვითნებობა ვახტანგის სამართლით თითქმის ყოველთვის ჰგულისხმობს ქონების წართმევას, დარბევას. ამიტომ სამართალი სწყვეტს, რომ წართმეული დაბრუნებულ იქმნეს და წანახედი—ანაზღაურებული: „რა ნაირი უპირატესობაც არ უნდა ჰქონდეს ერთს მეორეზე,—ვკითხულობთ ვახტანგის სამართალში,—ყველას ეკრძალება სხვისი საკუთრების მითვისება. ყველა ვალდებულია თავის საქმეზე იჩივლოს [illegible]ლისთან ანუ მდივანბეგთან, ანუ კიდევ მეს[illegible]ან და ამნაირად ეძიოს თავის მსაჯულ[illegible]ებას, თვითნებობით და ძალ[illegible] დაკმაყოფილ[illegible]ს საკუთრების გატაცემომრეობითი სხვ[illegible]ა მტაცებელს, რაბა უკანვე მოეთხოვე[illegible]დეს პატრონს. თა დაუკლებლივ დაუბრუ[illegible] გადახდეს ამის გარდა დამნაშავეს უნდა [illegible] ექვსი თუმანი ჯარიმა".

ფშავ-ხევსურთა ჩვეულებათა გამო,—როგორც ამას ამტკიცებს მაქ. კოვალევსკი,[1]) ქართველ რეფორმატორის კეთილი სურვილები მხოლოდ მშრალ სიტყვად დარჩენილა... „გიორგის კანონი", რაიც მთიელთათვის იყო დანიშნული, თვითნებობას არ ეკრძალებოდა, როგორც ბოროტზე სამაგიეროს მიზღვევას: „ვინც მოიპარავს,—ნათქვამია მე-44 მუხლში, „გ. კანონებში" ცხენს, ცხვარს, ძროხას ან სხვა საქონელს, ან კიდევ ძალად შეიჭრება სხვის სახლში, რათა რაიმე გაიტაცოს, თუ მდევარნი დასწვდიან და მოჰკლეს, რამდენიც უნდა იყოს მტაცებელი, მათ სისხლს ვერავინ მოითხოვს. ამის გარდა, გაძარცულთ უნდა წარუდგინონ მთავარი მართველი თავის ორი ამხანაგითურთ".

თვითნებობა ანუ შურის ძიება შეწყნარებულია აღბუღას კანონების მიერ, თუმცა რაოდენიმე შეზღუდვით: „ვინც მოჰკლავს კაცს,—ვკითხულობთ აღბუღას კანონის მეორე მუხლში,—ვიდრე ჯაყელის მფლობელს და აწყურის მღვდელმთავარს ხალხი ეხლებოდეს ღვთისმშობლის ხატით, დამნაშავეს, რანაირი ზიანიც უნდა მიაყენოს დაზარალებულმა, ანგარიშში არ ჩაეთვლების, ხოლო როცა ხალხი მიასწრებს ხატებით, მაშინ ყოველ შურის ძიებას ედება საზღვარი. წინააღმდეგ შემთხვევაში შურის მაძიებელთ გადახდებათ ჯარიმა აწყურის მღვდელმთავრის შეურაცხყოფისათვის, ხოლო წანახედი და წანატაცი ჩაითვლება სისხლის დასაკმაყოფილებლად, რაიც ფასობს 40,000 ვერცხლად". მაშასადამე, თვითნებობას და ძალმომრეობას გადაჭრით მხოლოდ მეფე ვახტანგი სპობს.

ვახტანგის სამართალი აგრეთვე სპობს **ქალთა მოტაცებას**. „თუ დანიშნულ[illegible] მოიტაცოს $^{1}/_{3}$ სისხლისა უნდა მიეცეს; ცოლის მოტაცება მისივე ნებართვით ფასობს $^{2}/_{3}$ სისხლი; მის უნებურად გატაცება ღირს სრული სისხლი ქმრის გვარისა და წოდების მიხედვით. უკანასკნელ შემთხვევაში დაკანონებულია $^{2}/_{3}$ დაკმაყოფილება დაცემისა და მოტაც[illegible]ისათვის (85 მუხ.)

ბი[illegible]ამ მეტად ძნელი რამ იყო მეხუ[illegible] მაგ[illegible]ნის რჯულმდებელისთვის მეტე საუ[illegible]ბის ამ სახისთვის სწო[illegible] რომ დანაშაულ[illegible] მთიელთა შორის[illegible]რი ანგარიში გაეწია [illegible]ხედვით ქალ[illegible] გიორგის კანონების [illegible]ულებული ყო[illegible] მოტაცება ფრიად გავრცელ[illegible] ჩვენ[illegible] ფილა მთიულეთში, როგორც [illegible] დიდად დაშორებულ ეპოქის ნაშთი, დროს ასეთი ველური თავდასხმა და იარაღით დარბევა-დაწიოკება და მტაცებლობა ერთგვარ კულტურისა და პოლიტიკურ სტრუქტურის ქვა-კუთხედ შეადგენდა. როგორც ვახტანგის სამართლის წინასიტყვაობიდან სჩანს, მარტო ერთი სისხლი არაფერს ნიშნავს, თუ ვინმემ სხვას ცოლი მოსტაცა და უკანონოდ საკუთარი მიატოვა. გათხოვილ ქალის გატაცება „გიორგის კანონების" ძალით, მძიმე დანაშაულად ითვლება, ამიტომ, ვინც ასეთ ქალს მოიტაცებს, თუნდაც არ გაეუპატიურებინოს იგი, დამნაშავემ მოტაცებულ ქალის ქმარს სისხლის ნახევარი უნდა გადაუხადოს (გიორგ. კ. მუხ. 23). „დანიშნულ" საცოლოსათვის დადგენილია $^{1}/_{6}$ სისხლისა, მაგრამ სისხლის დაკმაყოფილება გათხოვილ ქალის მოტაცებისთვის არ კმარა, მომტაცებლის დასასჯელად, არა,

[1]) М. Ковалевскій, Закони и Обычай на кавказѣ, т. II: стр. 129.

...გონია გერმანელებმა შეაჩერონ ფრან-...გების შემოტევა. ფრანგებმა ფართედ ...სარგებლეს მოპოებულ გამარჯვებით და ...დაწვრილებით შეიმუშავეს შეტევის გან-...რძობის შემდგომი გეგმაო. მაგრამ წვი-...მები და უამინდობა აფერხებს შეტევის ...აქმესო.

გერმანია ჯარისკაცებს მოუწოდებს.

ქრისტიანიაში გერმანიის საკონსულომ ...გამოაქვეყნა განკარგულება სამხედრო ...სამსახურში გაწვევის შესახებ იმ 17—19 ...წლის ახალგაზდათა, რომლებიც ლანდ-...შტურმში იყვნენ ჩარიცხულნი.

ოსმალეთი საჭიროებს გერმანიიდან შველას.

„Berliner Tageblatt“-ის სტამბოლელ ...კორესპონდენტს საუბარი ჰქონდა სენა-...ტის თავმჯდომარესთან და დიდ ვეზირ-...თან. საუბარიდან გამოუტანია ის დასკვ-...ნა, რომ ოსმალეთს შინაური ორგანიზა-...ციისათვის ესაჭიროება გერმანიის დახ-...მარებაო.

ფრანგების ახალი განცხადება.

პარიზიდან ტელეგრაფით იტყობინე-...ბიან: მოკავშირეთა საქმე სასურ-...ველად ვერ მიდის. ძლიერ ცუდი ამინ-...დებია, რაიც ორივე მხარეს ხელს უშ-...ლისო. ამ უამინდობისა გამო ჰაერის ...ფლოტი ვერ მოქმედობს. ამიტომ გამარ-...ჯვების საკითხი საათისა და ერთი-ორი ...დღის ანუ კვირის საკითხი კი არ არის, ...არამედ მთელი თვეობისაო. შესაძლებე-...ლია მხოლოდ შემოდგომას დაჰკრას იმ ...საათმა, რასაც ასერიგად მოელის მთელი ...ქვეყანაო.

მ ი ნ ს კ შ ი.

გერმანელების ჰაეროპლანმა ყუმბარე-...ბი ჩააგდო ქ. მინსკში. (ტ. ლ.)

...არეულობის მოხდენის ცდა სარატოვში.

პოლიციამ შეაჩერა არეულობის მოხ-...დენის ცდა. (ტ. ლ.)

———

სტოკჰოლმში დღეს მოვიდა ნოვო-...გეორგევსკიდან ტყვედ წაყვანილ მო-...წყალების დათა მეორე პარტია, 59 ქა-...ლი, ყველანი პეტროგრადში გაემგზავრ-...ნენ. ნოვოგიორგიევსკში ეიდევ 13 ქალი ...დარჩენილა.

ძველი გაზეთის შეჩერება.

შეწყდა ფრანგული გაზეთის „Gazette de France“-ის გამოცემა. გაზეთი დაარსებული იყო 1631 წელს.

ახალი სესხი და დამატებითი მობილიზაცია.

17 სექტემბერს გაიხსნა ოსმალეთის პარლამენტის სესია. სესიაში წარდგენილია პროექტი სესხისა და დამატებითი მობილიზაციის შესახებ.

სპილენძეულობის კონფისკაცია.

გერმანიის მთავრობამ მოითხოვა ყოველ გერმანელს მიეტანა ყოველგვარი ლითონის და განსაკუთრებით სპილენძეული ჭურჭელი მთავრობისათვის სამხედრო საჭიროებაზე მოსახმარად. პირველი ვადა ნიკელეულობისა და სპილენძეულობის ნებაყოფლობით წარდგენისა მთავრობის საწყობებში თავდებოდა 25 სექტემბერს. მთავრობამ ვადა გააგრძელა, დიდძალი ჭურჭელი მოაქვთ და ჩაბარებას ვერ აუდივართო.

ბელგიის მომავალი.

გერმანიის გარეშე საქმეთა სტატს-მდივნის თანაშემწეს ბ-ნ ციმერმანს განუცხადებია ერთ-ერთ ჰოლანდიურ გაზეთის კორესპონდენტისათვის: გერმანიას ესაჭიროება უტყუარი საწინდარი იმისა, რომ ბელგია არ ითამაშებს ინგლისის ფორ-პოსტის როლს. ბელგიის ბედი გერმანიის ბედზე ჰკიდია. ამ საკითხში გერმანია არავის არ მისცემს ნებას, რომ მას პირობები უკარნახოს, ხოლო ამ წუთას ძნელია იმის თქმა თუ რანაირ სახეს მიიღებს ომის შემდეგ ბელგია-გერმანიის ურთიერთობაო. პოლონეთის ბედი ისეთივე გამოურკვეველია, როგორც ბელგიის ბედიო.

ჯარისკაცების ჯამაგირების გადიდება.

ფინანსთა მინისტრმა რიბომ 27 მილიონი ფრანკის დამატებითი კრედიტი მოითხოვა, რომ თითეულ ჯარისკაცს ჯამაგირი 20 სანტიმით ($7^{1}/_{2}$ კაპეიკი) გაუდიდონ. კანონპროექტი უკამათოდ მიიღეს.

რუმინიის მთავრობა კიცხავს ოპოზიციის საქციელს.

მთავრობის გაზეთი „Indépendance Roumaine“-ი აღნიშნავს ოპოზიციის პროპაგანდას, რომელიც მეფის წინააღმდეგ არის მიმართული; ოპოზიციის ასეთი ნაბიჯი გაზეთს მიაჩნია რუმინიის ეროვნული იდეალების განხორციელების ხელის შემშლელად. პოლიტიკას მეფე კი არა ქმნის, არამედ მთავრობა და თუ ოპოზიციას პოლიტიკის კურსი არ მოსწონს, ამ კურსის ნამდვილ ავტორებზე უნდა მიიტანოს იერიში.

გენერალი კრაინიჩანო.

ყოფილი გენერალი კრაინიჩანო მოუწოდებს რუმინიას სათანადოთ გამოიყენოს ეს მომენტი და ამბობს, ინგლის-საფრანგეთის ჯარი ალბანეთსა და საბერძნეთში გადმოვა და ბულგარეთის გეგმას სულ ერთიანად ჩაფუშავს. ხოლო ვიდრე გერმანია ბულგარეთით გზას ოსმალეთისკენ გაიკაფავდეს, მოკავშირენი დარდანელს აიღებენო.

გემების ყიდვა.

ბულგარეთმა საჩქაროდ იყიდა რუმინიისაგან რუმინიის პორტებში გემები და ხომალდები, ამბობენ, ავსტრიისათვისო, რომელიც ფიქრობს, სერბიის დუნაის ხაზის ხელში ჩაგდების შემდეგ, გემებ-ხომალდებით ჯარები ბულგარეთში გაგზავნოს და მერე იქიდან ოსმალეთშიო.

ომის დეპეშები

პეტროგრადი, 22 ენკენ. ოფიციალი. რიგის რაიონში რამდენიმე შეჯახება მოხდა. ბირსგალენის ჩრდილოეთით რუსის ჯარებმა გერმანელთა თხრილების ნაწილი დაიჭირეს მდ. კარემის ნაპირზე. ეს დვინას ტოტია სოფ. ელიზენპოფისა და ტანეიფელდის შუა. დემუხის ტბისა, დრისვიტისა, მეძიოლისა და კიშნევის ფრონტზე ბრძოლა გრძელდება. ხელჩართული ბრძოლის შემდეგ რუსებმა აიღეს სოფ. ვისილინი, კოზიანის სამხრეთ-აღმოსავლეთით, და სოფ. რუსოვი მდ. მერიოლკოზე პოსტავის ჩრდილოეთით. ხიშტით ბრძოლის დროს რუსებმა გაიმარჯვეს სოფ. პასტერნაკთან, სოფ. რუსავის რაიონში, სოფელი აღებულია. სმორგინის რაიონში და როვნოს სამხრეთით, როგორც ზემო ნემანზე, ს. დელიატირის რაიონში, გერმანელები შეუწყვეტლივ იერიშს იერიშზე აახლებდნენ. იგინი ჰლამობდნენ აღმოსავლეთით გაჭრას. პრიპიატის სამხრეთით, ბრძოლის შემდეგ, რუსებმა დაიჭირეს სოფ. ვულკაგოლუზიისკი, ოპტოვო, ვოლჩესკი და მედვეჟკა. ადგილ-ადგილ გერმანელები არევით იხევდნენ უკან.

კავკასიის ფრონტი. მთელს ფრონტზე, გარდა ვანის რაიონისა, სერიოზული ამბავი არ მომხდარა. ოსმალონი ზოგიერთ ადგილას სცდილობდნენ ჩვენი საზღვრები გადმოელახათ, მაგრამ ყოველგან მოგერიებულ იქმნენ. უფრო მკვირცხლ სახე... შეტაკება შავიზღვის რაიონში, ხოფის სამხრეთ-დასავლეთით, ჭოროხისა და ოლთისის შესართავამდე იშხნის რაიონში. ჭოროხისა და ოლთისის სამხრეთ-აღმოსავლეთით რუსის მზვერავებმა მარჯვედ შეასრულეს თავიანთი ნაკისრები მოვალეობა. დუტახის რაიონში ეფრატზე, ალაშქერთის სამხრეთით, მელიაზგერის აღმოსავლეთით საზოგადოდ სიწყნარეა. 20 ენკ. ვანის რაიონში რუსებმა დაამარცხეს ოსმალები და სდევნეს ტბის გასწვრივ. დანარჩენ ადგილზე შესამჩნევი ცვლილება არ მომხდარა.

მოკითხვა

ვაჟავ, მოკითხვას გითვლიან
მთები ფშავეთის მხრისაო;
„ნეტავ რამ დააგვიანა
მშვენება ჩვენი მთისაო“.

ნახვას ნდომობენ, ჩივიან:
„ფიქრებმა გაგვაბეზრაო,
თვალები გზისკენ გვაწყდება,
ველარ გამოჩნდა ვერაო.

იმ დალოცვილმა, ხომ იცის
მიდამო მოსავლელია,
ბლავილი გააქვს საქონელს,
საცოხნე გამოელია.

გაგარეულდა ნიკორი,
არავის ისვამს წელზეო,
თვის მხედარს ელის, უცხოებს
ვერ შეეჩვია ხელზეო.

არ იქნა ველარ გაიღო
წისქვილის ფართო კარიო,
ველარ ხმაურობს ბორბალი,
დაშლილა მუხის ღარიო.

ვაჟავ, მოკითხვას გითვლიან
მთები ფშავეთის მხრისაო,
თვალები გზისკენ აწყდებათ,
უშენოდ ყველა სტირსაო.

მიხ. ქავთარაძე.

...ბოლოდ უკანასკნელი მომენტია შურისძიებისა. არც ერთს ბოროტებას იმდენი ...მტრობა და შუღლი არ დაუთესია დამნაშავისა და დაზარალებულის შუა, როგორც ცოლის მოტაცებას, რასაც ყოველთვის მოჰყოლია შურისძიება, ვიდრე დამნაშავეს არ მოსპობდნენ და ქონებიანადაც არ გაანადგურებდნენ. „ცოლის გატაცების შემდეგ,—ვკითხულობთ „გიორგის კანონებში“, დაზარალებულმა ...წლის განმავლობაში რამდენჯერაც არ უნდა გადასწვას თვის შეურაცხმყოფელის ...მამულ-დედული, რამდენი შეურაცხყოფაც არ უნდა მიაყენოს, თუნდაც კანონის გარეშე, მას ანგარიშს არავინ მოსთხოვს“. მაგრამ ესეც ჯერ კიდევ ცოტაა. შეურაცხყოფილი მეორე წელსაც ...ძიებს შურს, თუმცა უფრო განსაზღვრული სახით: „მას შეუძლიან მეორე წელსაც განაგრძოს შუღლი, ვკითხულობთ შემდეგ მე-22 მუხლში,—მაგრამ დამნაშავე ვალდებულია მხოლოდ ნახევარი სისხლი უზღოს გვარის ღირსების ...დაგვარად. თუ მტრობის დროს შეურაცხყოფილს დამნაშავის სახლიდან ვინმე შემოაკვდება, მაშინ ეს მკვლელობა ...ჩაითვლება, გარდა თვით დამცემისა, ვისზედაც ქვემოდ გვექნება საუბარი“. ქვემოდ, ე. ი. მე-26 მუხლში ნათქვამია შემდეგი: „თუ ქმარმა როგორ უნდა ...იძიოს შური ცოლის მომტაცებელზე, ...ამაზე ზემოდაც ვთქვი, ამის გარდა, პირველს შეუძლიან ყოველისფერი ზიანი ...მიაყენოს მეორეს, ვიდრე შერიგდებიან ...სისხლით გასწორდებიან, ვიდრე ეს ...ზდება, პირველს დანაშაულებად ...ჩაეთვლება, თუნდაც შეურაცხმყოფე... ...ცდეს. როდესაც ერთ-ურთს ...და იარაღით ეკვეთებიან ...შეურაცხმყოფელს მოჰ...ვს, ეს უკანასკ...ილი უნდა კათალი...ს წინაშე წარსდ...გეს და მოკლულის ...ხი გაიღოს. თუ ამ თავდას...ში ...ჭურვილი ქალიც გაერევა ...მოჰკლა...ვენ მას, მაშინ მის სისხლს ...აიღებენ, თუ გარეშე ქალი ვინ... ...მოკვდა, უ... ...ნდა ორმაგად იზღოს ...სისხლი. ჰრიღ... ...ობისთვის დაწესებუ... ...სჯრეს ბერი, ანუ ...შემდეგი: თუ დ... ღვდელი ერთი სიტყვით, რომელიმე ღვდელმსახური, გადიხდის ორმაგ ჯარიმას. თუ რომელიმე მათგანი მოკვდება ზემოდ აღწერილ შემთხვევაში, მაშინ მათი სისხლი ფასობს ორწილად მათი გვარისა და ღირსების დაგვარად“. აქედან ცხადია, რომ შურისძიება იქნობამდინ გრძელდებოდა, ვიდრე შეურაცხყოფილი სისხლით არ დაკმაყოფილდებოდა, მაგრამ იმ შემთხვევაშიც, როდესაც სისხლი არ იყო დაკმაყოფილებული, შურისძიება გრძელდებოდა ორ წლის განმავლობაში. შედარებით ამ მცირე ვადის დანიშვნა ნათლადა ჰმოწმობს, რომ გიორგის კანონები სცდილა ამ საზარელ ჩვეულების შემსუბუქებას, რაიც ხშირად მთელს ომს იწვევდა საგვარეულოთა შორის, ომს, ხანგრძლივს, საშვილიშვილოს. ჩერქეზთა შორის, მაგალითად, „ერთხელ მომხდარმა დანაშაულმა მთელი რიგი სისხლის ღვრა გამოიწვია, რაიც გაგრძელდა არა თუ რამდენიმე თაობის შუა, არამედ მთელი საუკუნითაც კი“.[2] თუმცა შურისძიების ბუნება ისეთია, რომ მასში მონაწილეობას იღებს თითქმის არა ოჯახის ყოველი წევრი, არამედ ხშირად მთელი საგვარეულოც კი, „გიორგის კანონი“ შურის ძიებას სთვლის პირადად შეურაცხყოფილ ქმრის საქმედ. შურის ძიებას მან მიუყენა ორგვარი სახე: თავზე დაცემა, ამ სიტყვის ნამდვილ მნიშვნელობით და დაზარალება. ამით ჰგულისხმობდა ნივთიერ დაზარალებას, შურისძიების ორივე ფორმა თავდასხმა და ქონების დაზარალება ერთად ვითარდება. მათი არჩევანი დამოკიდებულია თვით შურის მაძიებლისაგან. მაგრამ რაკი-ღა მომტაცებელი ერთხელვე დააკმაყოფილებს სისხლით, შეურაცხყოფილს უფლება აღარა აქვს შურისძიებისა. შეურაცხმყოფელზე თავდასხმა მაშინ ეპატიებოდა შურის მაძიებელს, „თუ მათ შორის მორიგება არ მომხდარა და სისხლი არ იყო აღებული“.

თავდასხმის გარდა შურისძიება იხატებოდა „შებმაში“ როდესაც შურისმაძიებელნი ერთმანეთს შეხვდებოდნენ და საქმე იარაღზე მიდგებოდა ხოლმე. თუ შეურაცხყოფილი მოჰკლავდა „მტაცებელს“ ამ შემთხვევაში, მაშინ კათალიკოზი და ეპისკოპოზი მისი სულის დასამშვიდებლად ართმევდნენ ხარჯს.

უკვე ერთგან ვსთქვით, რომ „გიორგის კანონებმა“ რაოდენადმე აჰლაგმეს შურისძიებათა ვნებანი. ვიცით ისიც, თუ შურისძიების ვადა როგორ შეჰზღუდეს, ან ის, თუ სახელდობრ ვის უნდა ეძია შური. მაგრამ ეს კიდევ ცოტაა: შურისძიებაში ხშირად ქალებსაც ითრევდნენ. გულადი მთიელი ქალი იარაღით თამამ მონაწილეობას იღებდა სასისხლო საქმეში. მათ შესაკავებლად კანონმდებელი ამბობს: „თუ თავდასხმაში მონაწილეობას იღებს ქალი და შემოაკვდებათ, მის სისხლს ნუ ჰზღავენ“. ეს იმას ნიშნავს, რომ ქალის მოტაცების დროს ქალი არ უნდა იღებდეს მონაწილეობას. თუ მიიღებს და თავდასხმის დროს მოჰკლავენ, პასუხს არავინ აგებს. ეს საშინელი „შებმა“ მარტო ქალების სიკვდილით როდი ისაზღვრებოდა: სჭრიდნენ და ჰკლავდნენ ღვდლებს, ბერებს. უეჭველია, ეს იმიტომ ჰხდებოდა, რომ სასულიერო პირნი საზოგადოდ თავს მოვალედ სთვლიდნენ მოქიშპეთა საქმეში ჩარეულიყვნენ. მაგრამ შურით და ბრაზით გაცოფებული მეტოქენი აღარას დაგიდევდნენ შუამავალთა მშვიდობიან კილოს და თავიანთ სიცოფის მსხვერპლად იწირავდნენ. ამიტომ სჯულმდებელმა „ღვდლებს, მოლოზნებს, ბერებს, საზოგადოდ ყველა ღვთის მსახურთ“, ერთგვარ მფარველობას უწევდა და მათ ოდნავ ვნებაზე ორმაგ გადასახადს აღებდნენ ხარკად. თუ ზემოდ აღნიშნულ ამბის დროს მოკლულ იქმნება იგი, მისი სისხლი ნაზღვები იქნება მოკლულის გვარისა და ღირსების თანახმად“.

(შემდეგი იქნება)

პ. კიზირია.

[2]) Проф. Θ. И. Леонтовичъ „Адаты Кав. Гор., I, 165.

საზოგადოებანი და კრებები

ქ. შ. წ. კ. გ. საზოგადოების გამგეობამ 22 სექტემბერს მოისმინა საგანგებო კომისიის მოხსენება ქ. შ. წ. კ. გამავრცელებელ და საისტორიო და საეთნოგრაფიო საზოგადოებათა მუზეუმების შეერთების შესახებ. გამგეობამ საჭიროდ სცნო ორთავე საზოგადოების გამგეობათა შეერთებულ კრების მოწვევა, ვიდრე რაიმე გარდაწყვეტილებას მიიღებდეს.

— არმავირში გაიხსნა და დაიწყო მოქმედება ქ. შ. წ. კ. გამავრცელებელ საზოგადოების განყოფილებამ.

ახალი ამბავი

მეფის ნაცვლის, დიდი მთავრის ნიკოლოზ ნიკოლოზის ძის მობრძანება თბილისში. გუშინ, 23 სექტემბერს, დილის 11 საათზე, საგანგებო მატარებლით მობრძანდა თბილისში მეფის ნაცვალი კავკასიაში, დიდი მთავარი ნიკოლოზ ნიკოლოზის ძე, მასთან ერთად მობრძანდნენ მეუღლე მისი ანასტასია ნიკოლოზის ასული, ძმა მისი დიდი მთავარი პეტრე ნიკოლოზის ძე და მეუღლე უკანასკნელისა მილიცა ნიკოლოზის ასული. მათ უმაღლესობათ მიეგებნენ ვაგზალში: მეფის ნაცვლის თანაშემწეები, სამხედრო უწყების უმაღლესი პირნი, თბილისის გუბერნატორი და ვიცეგუბერნატორი, თბილისის გუბერნიის და მაზრების თავად-აზნაურთა წინამძღოლნი, მათი თანაშემწენი და თავად-აზნაურთა დეპუტატები, თბილისის პოლიცმეისტერი, ქალაქის მოურავი და მისი მოადგილე, მოქალაქეთა და ვაჭართა მამასახლისები და ხელოსანთა მოურავი. მატარებელი რომ გაჩერდა სადგურზე, მაშინვე თბილისის ყველა ეკლესიაზე ზარების რეკა ასტყდა. მისს უმაღლესობას, ნიკოლოზ ნიკოლოზის ძეს, ქალაქის მოურავმა ა. ი. ხატისოვმა პურ-მარილი მიართვა და მოკლე მისასალმებელი სიტყვა მოახსენა. მეფის მოადგილე, ნიკოლოზ ნიკოლოზის ძე, თავისი ამალიითურთ ცხენით გაემართა ვაგზლიდან სიონის ტაძარში. იქ მის უმაღლესობას შემოსილი მიეგება საქართველოს ეგზარხოსი, მაღალყოვლად სამღვდელო პიტირიმი, ეპისკოპოსი ანტონი და სიონის სამღვდელოება. მღვდელთმსახურება შესრულდა სლავიანურსა და ქართულს ენაზე. ჰგალობდა ორი დასი—ეგზარხოსისა და ქართული. სიონის ტაძრიდან მეფის მოადგილე ამალითურთ სასახლეში წაბრძანდა, საცა ნაშუადღევს მის უმაღლესობას წარუდგნენ რიგ-რიგად წარმომადგენელნი დაწესებულებათა და წოდებათა. თბილისისა და ქუთაისის თავად-აზნაურთა მარშლებმა მიმართეს მისს უმაღლესობას სიტყვით, რომლის შინაარსს შემდეგ გავაცნობთ ჩვენს მკითხველებს. სიტყვითვე მიმართა მისს უმაღლესობას ქალაქის მოურავმა ბ-ნმა ხატისოვმა. ამ უკანასკნელმა იმედი გამოსთქვა, რომ ომის სასურველად გათავების შემდეგ ჩვენს მხარესაც ბედნიერება მოენიჭება, რომლის უმთავრეს საშუალებას წარმოადგენენ უმაღლესი სკოლა, ერობა, ახალი სასამართლო და კავკასიონის ქედზე რკინისგზაო.

რკინის გზის სადგურზე ქართლ-კახეთის თავად-აზნაურთა წინამძღოლმა თ-დ დ. ე. ჩოლოყაშვილმა შემდეგი სიტყვით მიმართა დიდ მთავარს:

თქვენო იმპერატორობითი უმაღლესობავ, თბილისის გუბერნიის ქართველ თავად-აზნაურობის სახელით მაქვს პატივი და ბედნიერება მივესალმო თქვენს მშვიდობით მობრძანებას საქართველოს ძველ სატახტო ქალაქში.

დიდმა მთავარმა მხურვალე მადლობა გადაუხადა.

ამის შემდეგ წინამძღოლი მიესალმა და მიართვა დიდ მთავრის მეუღლეს და რძალს ორი თეთრი ყვავილების თაიგული.

სიონის ტაძარში დიდ მთავარს მრა-

ვალი ქართველობა დაუხვდა. პარაკლისის შემდეგ წინამძღოლმა დ. ე. ჩოლოყაშვილმა წარუდგინა დიდ მთავრის მეუღლეს ქართველი ქალები—კნ. ა. ამილახვრისა, კნ. ელ. აბხაზისა, კნ. ჭავჭავაძისა და სხვები.

ვაგზლიდან მოყოლებული სიონის ტაძრამდე—მთელი მიხეილის პროსპექტი, გოლოვინის პროსპექტი, სასახლის ქუჩა, ერევნის მოედანი, შუა ბაზარი და სიონის ქუჩა—აუარებელი ხალხით იყო სავსე; ყველა სასწავლებლის მოსწავლენი თავიანთ უფროსებით რიგ-რიგად იყვნენ ჩამწკრივებულნი. სახლები და ბანები ლამაზად იყო მორთულ-მოკაზმული. განსაკუთრებულ ყურადღებას იპყრობდა ამ მხრივ ქართველ თავად-აზნაურთა შენობა სასახლის ქუჩაზე.

მშვენიერი მზიანი ამინდი ხელს უწყობდა დღესასწაულს. საღამოს თბილისი საუცხოვოდ იყო გაჩირაღდნებული.

სახალხო კითხვა სოფლად. ქ. შ. წ. კ. გ. საზოგადოებასთან არსებული სახალხო კითხვებისა და ბიბლიოთეკების მომწყობი სექცია აპირებს გამართოს სოფლებში სახალხო კითხვები და საბავშო დილა ბუნდოვანი სურათებით. ამ საქმის გამო 22 სექტემბერს დიღომში იყო სექციის წევრი ილია ნაკაშიძე. მან ინახულა იქაური მღვდელი მამა სონღულაშვილი, რომელიც დიდი თანაგრძნობით მიეგება ამ კეთილ განზრახვას, დაუთმო სექციას კითხვების გასამართავად სამრევლო სკოლის შენობის დარბაზი, სადაც ასამდე კაცი თავსდება და ყოველგვარი დახმარება აღუთქვა. დიღომში პირველად გაიმართება სახალხო კითხვა და საბავშო დილა ბუნდოვანი სურათებით მომავალ კვირას, 27 სექტემბერს.

ხოლერა 22 და 23 სექტემბერს ქალაქის ლაზარეთში მიიყვანეს ხოლერიანი 3 და ხოლერის ნიშნებით 4 კაცი. გარდაიცვალა ხოლერიანი 2 კაცი. გუშინ, 23 სექტემბერს, ლაზარეთში იმყოფებოდნენ ხოლერიანი 129 და ხოლერის ნიშნებით 5 კაცი.

გადამდები სენი. 23 სექტემბერს ქალაქის საავადმყოფოში იმყოფებოდნენ: ქუნთრუშიანი 49, შავი სახადიანი 39, ხუნაგიანი 24, საოფლიანი 21, მუცელიანი 1 და ყვავილიანი 1 კაცი.

ხმოსანთა არჩევნების შესახებ. ქალაქის საბჭოს მიერ არჩეულ კომისიას, რომელსაც დავალებული აქვს საარჩევნო სიების შემოწმება, პირველი სხდომა ჰქონდა, მაგრამ სიების განხილვა გადასდო იმ დრომდისინ, სანამ საბჭო არ გაიხილავს და თავისს განაჩენს არ გამოიტანს საგუბერნიო გამგეობის საქალაქო საქმეთა საკრებულოს დადგენილებაზე იმის შესახებ, რომ ქალაქი დაიყოს 8 საარჩევნო უბნად და არა შვიდად, როგორც ქალაქის საბჭოს ჰქონდა გადაწყვეტილი.

პროვინციის ქრონიკა

—:—

გიმნაზიელები ჭირნახულს ჰკრეფენ. კავკავის კლასიკურ გიმნაზიაში დაარსდა მოსწავლეთა ერთი ჯგუფი, რომელთა რიცხვი 50 კაცს აღემატება. მიზნად აქვთ დასახული დახმარება გაუწიონ ჯარში გაწვეულთა ოჯახებს ჭირნახულის მოკრეფის საქმეში.

საზოგადო ყრილობა.

სამტრედიაში 14 სექტემბერს მოხდა საზოგადო ყრილობა. მამასახლისმა გააცნო ხალხს მაზრის უფროსის წინადადება. დაეთხოვათ დაქირავებული ხევისთავები და მათი ნაცვლად „სტრაჟნიკები“ დაექირავებინათ, რადგანაც უფრო იაფად დაუჯდებოდათ. საზოგადოებამ ეს წინადადება ერთხმად მიიღო.

შემდეგ ილაპარაკეს ადგილობრივ პირველ-დაწყებით სკოლის შესახებ, თორმეტი კაცისაგან შემდგარი კომისიის წინადადებით მიეცათ მოიჯარადრე შენგელიასათვის ხვედრი ფული ყრილობამ მიიღო და იმედიც გამოსთქვეს განხორციელებისა.

ამის შემდეგ საზოგადოებამ ბ-ნი პ. გელეიშვილის რჩევით აირჩიეს სკოლის მზრუნველად საპატიო პირები.

სკოლების გახსნა.

სათანადო მთავრობამ გადასწყვიტა ჩოხატაურის საბოქაულოს შემდეგ ადგილებში ჩოხატაურში, ზემოხეთში, ბახვში და სუფსაში გახსნას პირველდაწყებითი სკოლები.

ჯარში გასაწვევთა სია.

გურიის სამღვდელოებას მოსთხოვეს ახლად ჯარში გასაწვევთა სია, შედავათი ჯერჯერობით არაფერი სჩანს. გურიაში ამ ბოლო ხანს გვარიანი ამინდებია, ხალხი შეუდგა ჭირნახულის მოწევას.

მასწავლებელთა ყრილობა.

ამას წინად ბათომში მომხდარ მასწავლებელთა ყრილობაზე შემუშავებულ იქმნა ქართული ენის სწავლების პროგრამა, საერთოდ დამსწრე მასწავლებელნი ყრილობის კმაყოფილნი არიან.

ძველ ქელეხ-დღეობების მოსპობა.

ლეხაინდრაოს (სამეგრელო) მცხოვრებლებმა დაადგინეს, რომ ამიერიდან მოსპონ დღეობების გადახდა და სხვა არა საჭირო ქელეხები, აღარ მიცვალებულს გაასვენებენ ძველის წესით.

სიმინდის არაჩვეულებრივი სიძვირე.

რაჭიდან დიდ გაჭირვებას იტყობინებიან, კოდი სიმინდი 4—5 მან. ფასობსო.

ფ ო თ ი.

17 ენკ. ადგილობრივმა საბერძნეთის კონსულმა გამოაქვეყნა იქ მყოფ ბერძენთა მობილიზაცია.

ზუგდიდ-სოხუმის გზა.

სენაკ-ზუგდიდ-ოჩემჩირ-სოხუმზე მიმავალ გზით მეეტლები სარგებლობენ დროთი, მგზავრებს აუწერელ ფასებს ახდევინებენ, ამის გარდა სხამენ 10—12 კაცს, ხშირად 17 და მეტს, რის გამოც მგზავრებს სული ეხუთებათ. მგზავრთა პროტესტებზე მეეტლეები უდიერად უპასუხებენ. ასეთ დროს თავგასულობა რა თქმა უნდა, გასაკვირველი არ არის...

ლაგოდეხი.

საშინელი წვიმებია. თამბაქო დაზარალდა. შესაძლებელია მხოლოდ ჯუგაანმა მისცეს რაოდენადმე კარგი ხარისხის თამბაქო. მეფაბრიკეები ეხლავე იკვეთენ თამბაქოს, ფუთს 16 მანეთად. ეს სულ მცირედი ფასია შედარებით. ზაფხულს მუშა ხელი მეტად ძვირობდა. დღიურად 3 მანეთს თხოულობდნენ. უეჭველია, წელს თამბაქო 20—25 მანეთამდე აიწევს.

ჩვენი წვრილმანები

„შპალების“ ამბავი.

კახეთის რკინის გზის „შპალებმა“ „გაფიცვა“ მოახდინეს.

როდემდის უნდა ვატაროთ ჩვენს პროლეტარულ ზურგზე კახეთის თავადები, სირაჯები და სხვა მაგვარი ბურჟუები. მოდი, ეგ მამაცხონებულები ძველი ფურგუნების გზაზე გავატაროთო.

ასეც მოიქცნენ. ერთ მშვენიერ დღეს ყველა ერთად და უეცრად დალპნენ და როდესაც მატარებელი მათ ზურგს მოადგა, უეცრად ჩაიფხვნნენ, გადაასკუპეს „პასაჟირის პოეზდი“ თავის გვერდზე და დასძახეს მემანქანეს: ატარე შენი ბურჟუები შარა გზითო.

გზის ჟანდარმერიამ სასტიკი გამოძიება მოახდინა გაფიცულთა შორის:

ერთი შპალა აღმოჩნდა—„სოციალდემოკრატად“, რომელიც თურმე შიგნიდან ლპებოდა.

მეორე შპალა—„სოციალისტ-რევოლიუციონერად“, იგი ლპებოდა გარედან.

მესამე შპალა—„სოციალისტ-ფედერალისტად“—დამპალა შიგნიდან და გარედან.

გაფიცული „სოციალისტები“ წაასხეს კახეთის რკინის გზის „უპრავლენიაში“.

ბატონო, მარტო ჩვენ რას გვერჩითო,—შესჩივლეს შეპყრობილებმა,—მთელი ჩალაუბანის მთები ჩუმად ისეთ კატასტროფას გიმზადებენ, რომ ჩვენი დანაშაული ხუმრობად გამოჩნდებაო...

რევოლიუციის ნიშნები კიდეც გამოჩნდა... ალაგ-ალაგ დაიძრნენ კიდეც... გვთხოვდნენ, ერთად დავიწყოთო, მაგრამ ჩვენ უარი ვსტკიცეთ—ისინი ანარხისტები არიან“.

„პრავლენიამ“ ბევრი იჩიჩინა და ბოლოს დაეთანხმა „შპალების“ ნაამბობს და მისწერა სადაც ჯერ არს:

„კახეთის რკინის გზაზე მომხდარ კატასტროფის მიზეზი მემანქანეა, რომელიც ჩქარა მიდიოდა და უკანონოდ საათში 7 ვერსს აკეთებდა“.

ეკალი.

ქალაქის საბჭო

(დასასრული).

სხვადასხვა საკითხთა შორის საინტერესოდ მიგვაჩნია შეშის საკითხი. ამის შესახებ ხმ. ქრაევრიევი შეეკითხა თავმჯდომარეს, გამგეობამ იყიდა შეშა, მცხოვრებთათვის, როგორც წინად აცხადებდა, თუ არა. ამას გარდა კარგს იზამს გამგეობა, კარტოფილსაც რომ შეიძენდეს მცხოვრებთათვის, თორემ კარტოფილი სრულებით არ მოიპოება ბაზარშიო. მ. ა. ჯაბახმა უპასუხა, რომ გამგეობას 1000 საჟენი შეშა აქვს ნასყიდი და კიდევ 1000 საჟენის ყიდვას აპირებს, კარტოფილი კი ჩრდილო-კავკასიაში 50.000 ფუთია ნასყიდი, მაგრამ ერთისაც და მეორის მოტანაც ძნელდება ვაგონების უქონლობის გამოდ.

შემდეგ კრებამ შეიწყნარა გამგეობის წინადადება იმის შესახებ, რომ ახალ წლამდე, სანამ გადამდები სენი მოისპობა თბილისში, დარჩეს გაძლიერებული შემადგენლობა ექიმებისა და სანიტრებისა, რაიცა თვიურად ზედმეტ ხარჯს თხოულობს 3.500 მანეთამდე. განხილულ იქმნა გამგეობის მოხსენება სტრაქტირო გადასახადის რაოდენობის შესახებ მომავალ წელში. მიმდინარე წლისათვის გამგეობას შარშან ნავარაუდევი ჰქონდა სტრაქტირო გადასახადი 100.000 მანეთი. მაგრამ რადგან მთავრობამ მაგარი სასმელებით ვაჭრობა სრულიად აკრძალა, ხოლო ღვინის ვაჭრობა შესამჩნევად შემცირა და ამიტომ საზოგადოდ სასმელების მოვაჭრეთა რიცხვმა ძალზე იკლო, ქალაქმა ნავარაუდევი თანხის ნაცვლად აიღო წელს ჯერ-ჯერობით 42.998 მან. და იმედი აქვს კიდევ აიღოს 14.000 მან., ე. ი. სულ 57.000 მან. ამის მიხედვით მომავალი წლისათვის გამგეობის მოხსენებით სტრაქტირო გადასახადი უნდა ივარაუდოს ქალაქმა 60.000 მანეთი, რომლისაგან მაგარი სასმელებისა და ღვინის მოვაჭრენი—რესტორანი პირველი კლასისა, 9 კლუბის ბუფეტები და 6 სასტუმრო—გადაიხდიან 31.800 მანეთს, ხოლო ვაგზლების 2 ბუფეტი, თეატრების 5 ბუფეტი, სასტუმრო ნომრები, საკანდიტეროები, საჩაიები, ბაკები, სასადილოები და სხ., ე. ი. ისეთი სავაჭრო სახლები, რომელნიც სასმელებს არ ჰყიდიან, გადაიხდიან 28.200 მანეთი. საბჭომ მცირეოდენ კამათის შემდეგ დაადგინა, რომ ხსენებული გადასახადი 80.000 მანეთს უდრიდეს.

კრებამ აგრეთვე მოისმინა და შეიწყნარა გამგეობის მოხსენება იმის შესახებ, რომ ვენერიულ ავადმყოფთათვის საავადმყოფო განაახლოს ქალაქის თვითმართველობამ. ასეთ ავადმყოფთათვის ადგილი იყო არამიანცისა და ზუბალაშვილის სახელობის საავადმყოფოებში, გარდა ამისა მათთვის განსაკუთრებული საავადმყოფო არსებობდა, ეგრედ წოდებული, ალექსანდრის საავადმყოფო. მაგრამ ომის გამოცხადების შემდეგ ყველა ხსენებულ საავადმყოფოში დაჭრილი ჯარისკაცები მოათავსა ქალაქის გამგეობამ და ამის გამო ვენერიულ ავადმყოფთათვის ადგილი აღარსად დარჩა. ასეთი მდგომარეობა საშიში შეიქნა ქალაქისათვის, რადგან სნეულება ადვილად გადავა სხვებზე. ამის გამო საბჭომ, გამგეობის მოხსენების თანახმად, დაადგინა, რომ ალექსანდრეს საავადმყოფოდან ჯარისკაცნი სხვაგან გადაიყვანონ და იქ კი ისევ ვენერიული ავადმყოფნი მოათავსონ.

ახალი შემნახველ გამსესხებ. ამხანაგ. თბილისში

თბილისში დაარსდა ახალი ამხანაგობა, სახელდობრ „მესამე თბილისის შემნახველ გამსესხებელი ამხანაგობა“. დამფუძნებელნი ამ ამხანაგობისა არიან რაჭველი და ლეჩხუმელი ხელოსნები.

ამათ უკვე 17 ამ თვეს აირჩიეს გამგეობა და ახლო მომავალში შეუდგებიან მოქმედებას.

ამ თავითვე სახელმწიფო ბანკმა გაუხსნათ კრედიტი 13,000 მან. აქედან 3,000 მანეთი გძელ ვადიანი სესხი და 10,000 მანეთი კი მოკლე ვადიანი. ბანკი აძლევს ამხანაგობას ფულს 6%-ში, ხოლო ამხანაგობას აქვს უფლება მსესხებელთ გადაახდევინოს 8—10% მდე. ამ ამხანაგობის დაარსებაში ბევრი შრომა და ღვაწლი მიუძღვის თ. ბ-ნს გრიგოლ ნიკოლოზის ძე დიასამიძეს და წვრილი კრედიტის ინსპექტორს ბ-ნს დავით ჩხეიძეს, რომელთაც დამაარსებლებმა დიდი მადლობა გამოუცხადეს. ამ ბანკის საშუალებით ჩვენს წვრილ ხელოსნებს შეუძლიათ ძალიან კარგად ისარგებლონ, რადგანაც პირობები ამხანაგთა ჩაწერისა და საწევრო გადასახადის და სესხის გახსნის, მეტად კარგი და ხელმისაწდომია.

საწევრო გადასახადი დაარსებულია ერთი თუმანი; სესხი კი შეიძლება აიღოს 30 თუმნამდე.

რადგან ამხანაგობას სათავეში უდგიან თავისი პატიოსნებით და ენერგიით ცნობილი პირები, ამტომ იმედია ახლად დაარსებული ამხანაგობის საქმე კარგად წავა და არა თუ არ ჩამოუვარდება უკვე არსებულს შემნახველ გამსესხებელ ამხანაგობას, კიდეც გადააჭარბებს მას.

იმედია ჩვენი ხელოსნები დაინტერესდებიან ასეთი ამხანაგობის არსებობით და კეთილად გამოიყენებენ მას. აგრეთვე იმედი უნდა ვიქონიოთ, რომ გამგეობა და საბჭო დაიახლოვებენ ჩვენს ხელოსნებს და რამდენადაც შესძლებენ მათს ეკონომიურს წინ წასვლას ხელს შეუწყობენ.

გამგეობის წევრებად არიან არჩეული თავმჯდომარედ ბ. გრიგოლ ნ. დიასამიძე, წევრებად ეფრემ ისაკაძე და გოგოშიძე, მათ კანდიდატებად ალექსი მჭედლიშვილ, მინა სოხაძე და დიანოზ ცისხელი. საბჭოს თავმჯდომარედ არის არჩეული ბ. გიორგი გორდეზიანი, წევრებად ვასილ კობახიძე და ს. გოშაძე ამათ კანდიდატებად: ვ. ფრუიძე, ვ. გოშაძე და ვასილ ჩადაიძე.

წევრებად ჩაწერა შეუძლიათ განაცხადონ მსურველებმა ყოველ დღე ოლღას ქუჩაზე სახლი № 4 (ბ. დიასამიძის) ამხანაგობის ბუხგალტერთან ბ. თაყაიშვილთან; მხოლოდ ფულის გაცემის და მიღების ოპერაციები სწარმოებს სამშაბათობით და პარასკეობით საღამოს ექვსი საათიდან 8 საათამდე. ყოველივე საჭირო ცნობები ამხანაგობის ოპერაციების შესახებ ცალკე გაზეთებში იქნება გამოცხადებული.

დასასრულ უნდა ითქვას, რომ დიდი მადლობის ღირსნი არიან ბ. გ. დიასამიძე და დ. ჩხეიძე თავისი შრომისათვის, რომ ეგეთი სასარგებლო საქმე მოაწყვეს.

რაჭველი.

ჩვენი ცხოვრება

[illegible] 1913 წელს ქ. გორში დაარსდა ქართველ ქალთა საზოგადოება „მანდილოსანი“, რომელსაც მიზნად აქვს გახსნას უფასო სასწავლებელი, საბავშვო ბაღები და ყველაფერი, რაც კი ხელს შეუწყობს ქართველი ხალხის კულტურულად აღდგენას და მათ სწავლა-განვითარებას. ამ დიდად საყურადღებო საქმეს თამამად შეეგებნენ ქართველი დედები და გულ-დადებით სცდილობდნენ საქმის მკვიდრს ნიადაგზედ დაყენებას. დღიდგან დაარსებისა საზოგადოებას ბევრი დამაბრკოლებელი მიზეზი გადაეღობა წინ. მაგრამ საქმეს სათავეში უდგნენ გამოცდილი დედები და არ ზოგავდნენ არავითარ შრომას, ხშირად თავის საკუთარ ოჯახურ საქმეს თავს ანებებდნენ და წევრების შესაძენად გორის მახლობელ სოფლებშიაც კი დაიარებოდნენ. საზოგადოება დღითი დღე იზრდებოდა, წევრთა რიცხვი მატულობდა. ყველა მათგანი გულწრფელად სწირავდა თვის წვლილს რითაც მათ შეეძლოთ. მნეს პატარა საწარმოვებელი თანხა. დღეს მათი შრომის ნაყოფი უკვე სჩანს; მათ გახსნეს გორში სამეფო ქუჩაზე (მაღაზია) სავაჭრო მაღაზია, იქავე იქნება გამართული სახაიე „ძმური ნუგეშის“ მსგავსად. სავაჭროს განაგებენ მორიგეობით საზოგადოების წევრნი, ყველა მათგანი მსახურობენ უფასოდ. აქვე გახსნიან ახლო მომავალში უფასო პირველ-დაწყებით სასწავლებელს, რაც დიდათ სასარგებლო იქნება ღარიბებისთვის. იმედია დღეიდან შეუერთდებიან ამ საზოგადოებას ყველა ის ქართველი ქალები, რომელნიც დღემდის დაშორებულნი არიან რაიმე მიზეზის გამო. შეერთდით ქართველო ქალებო და აქციეთ სიტყვა საქმედ!

ა. რომანიშვილი.

რედაქტორ-გამომცემელი

სანდრო შანშიაშვილი

ამიერ-კავკასიის რკინის გზის მიმოსვლა

(დრო ნაჩვენებია თბილის. საათით)

თბილისში მოდის:

№ 3	ბაქოდან . . .	12 ს. 54 წ. დღ.
№ 4	ბათომიდან . .	5 ს. 55 წ. საღ.
» 5	ბაქოდან (სწრაფი)	7 ს. 41 წ. საღ.
№ 10	ბათომიდან. .	9 ს. 51 წ. დილ.
	ჯულფიდან .	6 ს. 53 წ. დილ.
	ბორჯომიდან .	7 ს. 25 წ. დილ.
	„ საგარ.	10 ს. 28 წ. საღ.

თბილისიდან გადის:

№ 3	ბათომისკენ . .	1 ს. 45 წ. დღ.
№ 4	ბაქოსკენ . .	7 ს. 3 წ. საღ.
№ 6	ბაქოს (სწრაფი)	12 ს. 8 წ. დღ.
№ 9	ბათომისკენ . .	8 ს. 55 წ. საღ.
	ჯულფისკენ .	10 ს. 23 წ. საღ.
	ბორჯომისკენ	3 ს. 29 წ. დღ.

წ ი გ ნ ი ს მ ა ღ ა ზ ი ა

„ახალი სიტყვა“ („НОВАЯ РѢЧЬ“).

ი. დ. კ ი კ ნ ა ძ ი ს ა.

თბილისი. გოლოვინის პროსპექტი, 22, ტელეფონი 6—23.

გვაქვს ყოველნაირი ახალი წიგნი; ვკისრულობთ ყოველნაირ ბიბლიოთეკის შედგენას: საზოგადოს, საეროს, საქარხნოს, სასკოლოს, საბავშვოს და სხ.

განმანათლებელ საზოგადოებათა და სასწავლებელთა მიერ დაკვეთილი წიგნები განსაკუთრებულ მორიგებით; ქალაქგარეთიდან დაკვეთას ვასრულებთ ორ დღეში. წერილით ანუ პირადად ნაყიდი წიგნები შეიძლება ჩვენვე მივიტანოთ სახლში. (წ.—40)

თევზის მრეწველნი

ძმ. ძეძველოვები

პუშკინის ქუჩა, საკუთ, სახ, № 9, ტელეფონი № 712.

განყოფილება ავლაბარში

კახეთის ქუჩა, საკუთ. სახ. № 7. ტელეფონი № 712.

ყოველდღე მოგვდის საკუთარ და სავაჭრო სახლ. „ლ, მაილოვის-შვილ“, სამრეწველოებიდან ახალი ქვირითის ხიზილალა, მცირე მარილიანი, შავი „მეშოჩნი“ ხიზილალა, აგრეთვე ახალ-ახალი მტკვრის ზუთხი, თართი, ფარგა და ლოქო. გვაქვს აგრეთვე მიღებული ყოველგვარი კონსერვები და სარდინკები რუსეთის და საზღვარ-გარეთის ფირმებისა ხანგრძლივ ინახება.

ელექტრომბეჭდავ სპირიდონ ლოსაბერიძისა, მოსკოვის ქ., № 5.

ნებადართულია სამხედრო ცენზორისაგან